

Oppâm já viärjukenigâsvuotâ

UÁNIHÁVT JÁ ČIELGÁSÁVT

Siskáldâs

Uáppee já viärjukenigâs torjuuh	3
Uáppuruttâ	12
Aassâmlase já aassâmtoorjâ	16
Uáppulovná	18
Maht puáđuh vaigutteh uápputoorjân?	21
Toorjâ škovlâmaadhijđ já málásáid	24
Ollâškovlâuáppee tiervâsvuodâtipšomáksu	28
Rävisolmoošškovlimtoorjâ	29
Viärjukenigâs torjuuh	30
Uuccâm já mäksim	33
Návt Kela palvâl	35

Uáppee já viärjukenigâs torjuuh

Taan tiedettemčáalusist muštâluvvo, ete maht Kela tuárju uáppeid já sii, kiäh láá suátivievâst tâi siiviilpalvâlusâst.

Tiedettemčáállus loopâst láá tiäđuh tast, ete maht torjuuh occojeh.

Tiedettemčááalus muštâl luuhâmive 2022–2023 tiileest. Mieliđi iä lah puoh torjuu detaljeh.

Lasetiäđuh viermist já puhelimáin

Kela torjuin muštâluvvo anarâškielân čujottâsâst
www.kela.fi/anaraskielan

Uáppee já viärjukenigâs torjuin muštâluvvo tärhibeht Kela suomâkielâlijn siijđoin
www.kela.fi/opiskelijat
www.kela.fi/asevelvolliset

Jis tust láá koččâmušah, puávtâh suáittid palvâlemntimerân
020 692 209

Kela torjuuh uáppei

Kela puáhtá miedettiđ uáppei uápputorjuu.

Uápputoorjân kuleh

- uáppuruttâ
- uáppuruudâ huolâtteijeealadâs
- uáppuruudâ oppâmateriaallase
- uáppuloovná staatâthádâs
- aassâmlase.

Uápputorjuu aassâmlase puáhtá uázžuđ tuše,
jis uáppá ovdâmerkkân aalmugopâttuvâst tâi olgoenâmijn.

Suomâst ässee uáppee puáhtá táválâvt uázžuđ
almos aassâmtorjuu.

Eres Kela máksim torjuuh uáppei láá ovdâmerkkân

- škovlâmätkitoorjâ
- uáppulovnápuárättâs
- purrâmuštoorjâ.

Kii uážžu uápputorjuu?

Tun puávtáh uuccâđ uápputorjuu,
ko tun algâttah uápuid vuáđuškoovlâ maŋa.

Tun puávtáh uážžud uápputorjuu, jis oopah

- luvâttuvâst
- áámmátlii oppâlájádâsâst
- ollâškoovlâst
- aalmugopâttuvâst.

Tun puávtáh uážžud uápputorjuu meid vuáđuškoovlân,
jis tun čodâlditáh tođhosškovliimân välmejeijee škovlim
tâi rävisulmui vuáđumáttáättâsâid.

Rävisolmoošluvâttuv uáppein torjuu pyehtih uážžud tuše sij,
kiäin lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân
tâi kiäh čodâlditeh ovtâstittum totkos.
Ovtâstittum tođhos meerhâš tom,
ete tun čodâlditáh siämmáá ääigi
áámmátlii vuáđutotkos já luvâttuv.

Jieijâs puáđuh já motomin meid vaanhimij puáđuh
pyehtih vaiguttiđ uápputorjuu uážžumân.

Jis tun puáđáh olgoenâmijn Suomân oppâđ,
te tun jieih táválávt pyevti uážžud uápputorjuu.

Jis tun oopah olgoenâmijn,
te tun puávtáh uážžud uápputorjuu Suomâst.
Tust kalgeh kuittâg leđe pisovááh čonnâseh Suomân
ovdâmerkkân aassâm tâi peerâkoskâvuodâi tiet.

Kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân?

Tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân,
jis tun tiävdáh kuhtuid čuávuváid iävtuid:

- Tun lah lopâttâm vuáđuškoovlâ ive 2021 tâi ton maŋa.
- Tun lah šoddâm ive 2004 tâi ton maŋa.

Puoh škovliimeh iä lah mávsuttemeh,
veikâ tun tiävdáččih iävtuid.

Täärhist jieijâd oppâlájádâsâst,
lii-uv tuu škovliittâs mávsuttem.

Kii ij uážu uápputorjuu?

Tun jieih pyevti uážžud uápputorjuu,
jis tun uážuh ovdâmerkkân čuávuváid torjuid:

- pargottesvuotâpeiviruudâ tâi pargomarkkântorjuu
- puocâmpiveiviruudâ
- vajoiditemruudâ tuu uáppoid
- iäláttuv (ij kuoskâ peerâiäláttâhân)
- vuáruttállâmrijâsajanmáávsu
- uápputorjuu olgoenâmijn
- rävisolmoošškovlimtorjuu.

Jis tun uážuh rävisolmoošškovlimtorjuu,
te tun puávtáh kuittâg uážžud uáppuloovná staatâthidem.

Tun jieih uážu uápputorjuu meid, jis

- tun lah pargovyeimiškovliimist
- tun lah oppâsopâmušškovliimist
- tun lah viärju- tâi siiviilpalvâlusâst.

Puáccám

Jis tun puáccááh kaskoo uápui,
tun puávtáh pääccid puoccamluámun
já uuccâđ Kelast puoccampeiviruudâ.

Jis tunjin miedettuvvoo puoccampeiviruttâ,
te Kela looppât tuu uápputorjuu automaatlávt.

Suátiviehâ já siiviilpalvâlus

Tun jieh pyevti uázžuđ uápputorjuu
suátiviehâ tâi siiviilpalvâlus ääigi.
Jis tun uázuh uápputorjuu, ko moonah suátiviehân
tâi siiviilpalvâlusân, te almoot tast Kelan.

Kela looppât tuu uápputorjuu.

Tun puávtáh uuccâđ torjuu uđđâsist, ko juáđháh uápuid.

Uápputorjâ luvâttâhuápei já áámmátuápei

Kela puáhtá miedetid uápputorjuu luvâttâhuáppoid
já áámmátlii škovliimân.

Rävisolmoošluvâttuvâst tun puávtáh uázžuđ torjuu tuše,
jis tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân
tâi tun čodâlditáh ovtâstittum totkos.

Tun puávtáh uázžuđ torjuu meid eres uáppoid, ovdâmerkkân

- uáppoid aalmugopâttuvâst tâi valastállâmpâttuvâst
- välmejeijee škovliimân, ovdâmerkkân TUVA-škovliimân
- rävisulmui vuáđumáttááttâsân.

Tun uázuh uápputorjuu meriääigi.

Luvâttâhuáppoid toorjâ miedettuvvoo
vistig kuálmád uáppuive loopâ räi.
Áámmátliijn uápuin toorjâ miedettuvvoo
uápui vijđoduv västideijee ääigân.

Jis tuu uápuh juátkojeh ton maŋa,
tun ferttiuh uuccâđ torjuu sierâ laseááigân.
Jis tun valmâštuuh tolebáá ko vuávájum
tâi koskâlditáh tuu uápuid,
mušte almottid ääšist Kelan.

Uápputoorjâ ollâškovlâuáppei

Tun puávtáh uázžuđ uápputorjuu, ko tun čodâlditáh

- ollâškovlâtotkos ollâopâttuvâst teikâ áámmátollâškoovlâst
- áámmátollâškovlâuáppoid välmejeijee, enâmânvärreijeid uáivildum škovlim
- sierâ árvusääni tâi uáppu-ubâlâšvuodâ ollâškovlâtotkos maņa.

Tuu uápui vijđodâh meerrid,
ete mon kuhháa tun puávtáh uázžuđ uápputorjuu.
Oovtâ luuhâmive ääigi
uápputoorjâ máksoo táválávt 9 mánuppaajeest.

Vâi tun puávtáh uázžuđ uápputorjuu,
te tuu uápuh kalgeh ovdániđ.
Kela čuávu uápui ovdánem.

Mon ennuv uápputorjuu uázžu?

Uáppee, kiäst iä lah päärnih, puáhtá uázžuđ uáppuruudâ
já uáppuloovná enâmustáa suulân 910 eurod mánuppaajeest.
Taan summeest suulân 260 eurod lii uáppuruttâ
já 650 eurod lii uáppulovná.

Uáppee, kiäst láa päärnih,
puáhtá uázžuđ uáppuruutân aledem.
Toos lasseen uáppee puáhtá uázžuđ almos aassâmtorjuu.

Tun puávtáh árvuštállâđ
Kela viermisiiđoin orroo rekinistemohjelmijn,
ete mon ennuv tun uázuh uáppee torjuid (suomâkielân).

www.kela.fi/laskurit

Tun uázuh täärhib tiäđuid uáppuruudâst, aassâm torjuin
já uáppuloovnâst taan tiedettemčáállus čuávuváin siiđoin.

Uáppuruttâ

17 ihheed tiävdám uáppee puáhtá uázžud uáppuruudâ.

Uáppuruudâ miärán vaigutteh

- mon ahasâš tun lah
- maht tun aasah
- lah-uv tun naaijâm
- láá-uv tust päärnih.

Ucemus uáppuruudâh láá 8–40 eurod mánuppaajeest. 17–19-ihásâš uáppee, kote áásá vaanhimijdiskuin, puáhtá uázžud uccâ uáppuruudâ.

Pärnitted uáppee stuárráamus máhđulâš uáppuruttâ lii 259 eurod mánuppaajeest.

Vuálá 17-ihásâš puáhtá uázžud

- uáppuruudâ, jis pärnilase lii lopâttum
- uáppuruudâ oppâmateriaallase, jis uápuh iä lah mávsuttes škovlim.

Uáppuruudâst mana viäru.

Tun jiehk kuittâg koolgâ mäksid tuu uáppuruudâst viäru, jis tust iä lah eres puáđuh.

Uáppuruudâ huolâtteijeealadâs

Jis tun lah vuálá 18-ihásii pärnáá huolâtteijee, tuu uáppuruutân lasettuvvoo huolâtteijeealadâs. Tot lii suullân 104 eurod mánuppaajeest. Kela miedeet tom automaatlávt.

Uáppuruudâ oppâmateriaallase

Tun puávtáh uázžud oppâmateriaallase, jis čuávuvááh iävtuh tievih:

- Tust iä lah päärnih jieheke tun lah naaijâm.
- Tuu vaanhimij puáđuh láá ohtsis enâmustáá 41 100 eurod ivveest.
- Tun aasah jieijâd vanhimijguin já tun lah 20-ihásâš teikkâ aasah jiečânávt já lah vuálá 18-ihásâš

Tun jiehk kuittâg pyevti uázžud oppâmateriaallase, jis tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân.

Kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân?

Tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân, jis tun tiävdáh kuhtuid čuávuváid iävtuid:

- Tun lah lopâttâm vuáđuškoovlâ ive 2021 tâi ton maņa.
- Tun lah šoddâm ive 2004 tâi ton maņa.

Puoh škovliimeh iä lah mávsuttemeh, veikâ tun tiävdáččih iävtuid.

Täärhist jieijâd oppâlájádâsâst, lii-uv tuu škovlim mávsuttem.

Meiddei 15- tâi 16-ihásiih pyehtih uážžud oppâmateriallase, veikâ sij iä pyevti uážžud eres uáppuruudâ.

Oppâmateriallase lii suulân 48 eurod mánuppaajeest.

Jis tun uážuh jo uápputorjuu,
Kela miedeet tunjin oppâmateriallase automaatlávt.
Tun jiehe talle taarbâš uuccâđ taan.

Jis tun jiehe vala uážu uáppuruudâ,
mut tun puávtáh uážžud oppâmateriallase,
te uusâ uápputorjuu uápputoorjâucâmuššáin.

Vaanhimij puáđuh

Vaanhimij puáđuh pyehtih vaiguttid toos,
ete uážuh-uv tun uáppuruudâ já mon ennuv tun uážuh tom.
Sajasâšvanhimij teikkâ ovdâmerkkân äijih tâi ááhu puáđuh
iä vaaigut uápputorjui.

Jis tuu vaanhimeh lává iäránâm,
Kela váldá huámmášumán ton vaanhim puáđuid,
kiän kulen tun aasah
teikkâ kiän kulen tun lah majemuš aassâm.

Ollâškovlâuáppeeh

Jis tun oopah ollâškoovlâst,
te vaanhimij puáđuh iä keeppid tuu uáppuruudâ mere
iäge eesti tom finnim.
Jis tuu vaanhimijn láá tuše uccáá puáđuh,
toh pyehtih kuittâg vaiguttid tuu tienuuvt,
ete tun uážuh eenâb uápputorjuu.

Luvâttuvâst, áámmátlii oppâlájádâsâst teikkâ opâttuvâst uáppeeh

Jis tun luuvah uápuid luvâttuvâst,
áámmátlii oppâlájádâsâst teikkâ opâttuvâst,
vaanhimij puáđuh pyehtih vaiguttid tuu uápputorjui,
jis nubbe teikkâ nubbe čuávuváin kuáská tunjin:

- Tun lah vuálá 18-ihásâš.
- Tun aasah jieijâd vaanhimijguin.

Vaanhimij puáđuh sâttih talle kepidid tuu uápputorjuu mere,
lasettid tom tâi estid ollásávt uápputorjuu finnim.

Jis tun aasah jiečánávt, adai eres saajeest ko vaanhimij lunne,
te vanhimij puáđuh iä keeppid tuu finnim uápputorjuu,
peic pyehtih tuše styeredid tom.
Vaanhimij puáđuh vaigutteh kuittâg toos,
ete uážuh-uv tun oppâmateriallase
já uáppuloovná staatâhidem.

Vaanhimij puáđuh iä vaaigut uápputorjui,
jis miinii čuávuváin kuáská tunjin:

- Tun lah tiävdám 18 ive já aasah jiečánávt.
- Tun lah naaijâm.
- Tun lah vyeliahasii pärni huolâtteijee.

Aassâmlase já aassâmtoorjâ

Kela tuárju uáppei aassâm máksimáin
almos aassâmtoorjuu tâi uápputorjuu aassâmlase.

Almos aassâmtoorjâ

Suomâst ässee uáppee puáhtá uázžud almos aassâmtoorjuu.
Almos aassâmtoorjâ ij uccuu uápputorjâucâmuššáin,
peic tađe várás lii jieijâs ucâmuš.
Siämmáá purrâmušjuávkun kulleeh
ocheh aassâmtoorjuu oovtâst.

Purrâmušjuávkku uáivild ulmuid,
kiáh ääsih fastâ siämmáá aassâmvisteest.
Táválávt purrâmušjuávkku lii näimipaarâ,
ávušpaarâ tâi peerâ.
Meiddei ohtâ olmooš puáhtá leđe purrâmušjuávkku.

Purrâmušjuávkun kullee ulmui puáđuh
vaigutteh aassâmtoorjuu miärán.
Puáđuh vaigutteh šierânáálá ko uápputorjust.

Almos aassâmtoorjust muštâluvvoo târhibeht
Almos aassâmtoorjâ -tiedettemčáállusist
já Kela viermisijđoin:

www.kela.fi/anaraskielan

Tun puávtáh rekinistid jieš rekinistemohjelmijn,
ete mon ennuv suulân tun puávtáh uázžud
almoos aassâmtoorjuu (suomâkielân).

www.kela.fi/laskurit

Uápputorjuu aassâmlase

Uápputorjuu aassâmlase pyehtih uázžud
olgoenâmiijn tâi Ålandist uáppeeh.
Sii aassâmlase lii 210 eurod mánuppaajeest.

Aassâmlase pyehtih uázžud meid Suomâst aalmugopâttuvâst
tâi valastállâmpâttuvâst uáppeeh,
kiái uápuh láá mávsuliih já kiáh ääsih oppâlájádâs asâttuvâst.
Aassâmlase lii suullân 89 eurod mánuppaajeest.

Tun puávtáh uázžud aassâmlase
já eres uápputorjuu tuše uáppumánuppoijijn.

Aassâmlase uázžumist ij lah aheräaji.
Vaanhimij puáđuh iä vaaigut aassâmlasan.

Uáppulovná

Tun puávtáh ruttádid jieijád uápuid meid
väldimáin paankist uáppulovná.
Tun máávsáh loovná maassád, ko tuu uápuh láá nuuhâm.

Tun puávtáh uázžud uáppulovnân staatâhádâs,
jis tun uázuh uáppuruudâ tâi rävisolmoošškovlimtorjuu.
Staatâhádâs uáivild,
ete Kela máksá loovná maassád paankin,
jis tun jieš jieš paste máksid tom.
Kela kuittâg piärá loovná tust mañeláá maassád.

Uusâ uáppulovná staatâhádâs Kelast.
Tun puávtáh uuccâd tom siämmást ko uusah uápputorjuu.

Ko Kela lii miedettâm tunjin
uáppulovná staatâhádâs, te tun puávtáh jieš valjid,
ete mon paankist tun uusah uáppulovná.
Tun koolgah jieš ráđádállâd loovnâst já ton iävtuin,
tego riäntust já maassád máksimist.

Uáppulovná staatâhádâs puáhtá uázžud
meiddei vaanhim kulen ässee 18–19-ihásâš,
veikâ sun ij uázuh uáppuruudâ.
Meiddei jiečânávt ässee vuálá 17-ihásâš
puáhtá uázžud uáppulovná staatâhádâs,
jis suu vaanhimij puáduh láá uceh.

Vuálá 18-ihásâš uázžuh loovná 300 eurod mánuppaajeest.
Vuálá 18-ihásâš taarbâš vaanhimij mietâmâš
uáppulovná paajeedmân.
18-ihásâš já tađe puárâsub uázžuh uáppulovná
650 eurod mánuppaajeest.

Olgoenâmijn uáppee uázžuh uáppulovná
800 eurod mánuppaajeest.

Tun meridah jieš, ete pajedah-uv loovná
já mon ennuv loovná tun pajedah ain häävild.

Uáppulovná riäntuh lasettuvvojev lovnâsuumán
ton ääigi, ko tun uázuh uápputorjuu.
Ko tun jieš innig uázuh uápputorjuu,
te tun uázuh paankist reekig riäntui já loovná máksim várás.

Uáppulovnápuárättâs

Kela puáhtá máksid uási tuu uáppulovnâst,
jis tun čodâlditáh ollâškovlâtotkos meriääigi siste.
Tot nabdoo uáppulovnápuárättâssân.

Uáppulovnápuárättâs lii 40 prooseent
ton uáppulovná meereest, mii mana paijeel 2 500 eurod.
Uáppulovnápuárättâssâst lii enâmusmeeri.
Enâmusmeeri lii kiddâ tast,
ete mon vijdes totkos tun lah čodâldittâm.

Tun puávtáh uázžud uáppulovnápuárättâs,
jis puoh čuávuvááh iävtuh tiävdojev:

- Tun lah algättâm vuossâmuid ollâškovlâuápuid 1.8.2014
tâi ton mañ.
- Tun lah čodâldittâm totkos meriääigi siste.
- Tust lii paijeel 2 500 eurod uáppulovná.

Jis tun jieš čodâldit totkos meriääigi siste,
te tun puávtáh kuittâg uázžud uáppulovnápuárättâs,
jis tuu uápuh láá hiđasmâm tohálii suujâ keezild.

Tohálâš suijâ lii ovdâmerkkân puáccám,
mutâ tuše jis tun lah uázžum puoccâmpeiviruudâ.
Tohálâš suijâ lii meiddei ovdâmerkkân pääрни uázžum,
mutâ tuše jis tun lah uázžum vaanhimpeiviruudâ.

Táválávt tun jieđ taarbâš sierâ uuccâđ uáppulovnápuárattâs.
Kela vuolgât tast tunjin miáradâs,
ko tun lah valmâštum ollâškoovlâst.

Uáppulovnápuárattâs kalga kuittâg uuccâđ,
jis tun halijdah uázžud tom ollâopáttuvâst čodâldittum
vyeleeb ollâškovlâtotkos maņa.

Jis tun lah čodâldittám totkos olgoeennâmlii ollâškoovlâst,
te almoot tast Kelan.

Uáppulovnákiápádâs

Jis tun lah algáttâm tuu uápuid nuvt kuhes ääigi tassaaš,
ete tun jieđ pyevti uázžud uáppulovnápuárattâs,
te tun puávtáh uázžud totkos čodâldittem maņa
kepidem viáruu máksimist.
Tot nabdoo uáppulovnákiápádâssân.

Luvvâ lase uáppulovnákiápádâsâst (suomâkielân):

www.kela.fi/opintolainavahennys

Riánttutorjâ

Jis tun lah lopáttâm tuu uápuid
já tust láá uccâ puáđuh já uáppulovná,
te tun puávtáh uuccâđ Kelast riánttutorjuu.
Talle Kela máksá tuu uáppulovná riántuid.
Tun jieđ taarbâš máksiđ taid Kelan maasâd.

Maht puáđuh vaigutteh uápputorjân?

Tust uázžuh leđe puáđuh siämmást, ko uázuh uápputorjuu.
Oovtâ ive ääigi puáđuh uázžuh leđe ihepuáturääji verd.
Ihepuáturääji meriduvvoo ton mielđ,
ete kalle mánuppaje tun lah uázžum uápputorjuu.

Ihepuáturääjih ivveest 2022

Tun puávtáh finnid puáđuid kuás peri kalenderive ääigi.
Uápputorjuu já aassâmtorjuu iä rekinist puáttun.

Toorjâmánuppajeh kalenderive ääigi	Ihepuáturääji, eurođ/kalenderihe
1	29 470
2	27 740
3	26 010
4	24 280
5	22 550
6	20 820
7	19 090
8	17 360
9	15 630
10	13 900
11	12 170
12	10 440

Täärhist ive 2023 puáturajiid (suomâkielân):

www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot

Jis tun algáttah uápuid tâi valmâštuh kaskoo ive,
tun puávtáh ánsásiid ríjjâ puáđuid ovdil tuu uápui älgim
já valmâštum maņa.
Tarkkuu kuittâg puáturaajid uáppumánuppoojij ääigi.
Huolât tast, ete tust láá puáđuh uápui ääigi enâmustáá
870 eurod mánuppaajeest toorjámánuppaje kuáttá
já 2 600 eurod mánuppaajeest torjuuttes mánuppaje kuáttá.

Kela puáhtá táttuđ tuu čielgádid,
ete kuás tun lah finnim tuu puáđuid.

Jis tun koskâlditáh tuu uápuid kaskoo ive,
te tuu puáđuh váldojeh huámmášumán oles ivveest.

Jis puáđuh maneh paijeel ihepuáturääji

Tun koolgah jieš huolâttid tast,
ete puáđuh iä moonâ paijeel ihepuáturääji.
Jis tuu puáđuh maneh paijeel,
te Kela piärá maasâd paijeelmere maksum uápputorjuu.
Peerrâmsuumán lasettuvvoo 7,5 prooseent pajedem.

Jis tun huámmášah,
ete uážuh puáđuid eenâb ko ihepuáturääji,
tun puávtáh toimâđ čuávuvávt:

- Uusâ uápputorjuu tuše uáppumánuppoojij uásán.
- Looppât uápputorjuu mottoom mánuppoojijn.
- Maaccât uápputorjuu jieijâd valjim mánuppoojijn maassâd Kelan.

Maaccât paijeelmiärálijd uápputorjuuid
ovdil čuávuváá ive cuáŋuimáánu loopâ.

Toorjâ škovlâmaadhijđ já purrâmuššáid

Škovlâmátkitorjâ

Škovlâmátkitorjust láá sierâ iävtuh uáppeid, kiäin lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân, já eres uáppeid.

Kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân?

Tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân, jis tun tiävdáh kuohtuid čuávuváid iävtuid:

- Tun lah lopâttâm vuáđuškoovlá ive 2021 tâi ton maŋa.
- Tun lah šoddâm ive 2004 tâi ton maŋa.

Škovlâmátkitorjâ uápei, kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân

Tun puávtáh uázžud torjuu jieijâd škovlâmaadhij várás, jis tun čodâlditáh ovdâmerkkân

- luvâttâhuápuid tâi rävisulmui luvâttâhuápuid
- áámmátlíi vuáđutotkos
- áámmáttotkos
- välmejeijee škovlim, ovdâmerkkân TUVA-škovlim
- uáppukenigâssáid čujottum ríjjâ čuovviittâspargo škovlim.

Tun puávtáh uázžud torjuu, jis tuu škovlâmátkei oovtâ kuávlun lii ucemustáá 7 kilomeetterid.

Jis tust láá ucemustáá 15 mätkepeivid kalendermánuppajeest, te tun puávtáh uázžud olesmiärálii škovlâmátkitorjuu. Jis tust láá 10–14 mätkepeivid kalendermánuppajeest, te tun puávtáh uázžud škovlâmátkitorjuu, mutâ torjuu meeri lii peeli olesmiärálii torjust.

Jis tun kiävtáh škovlâmäädhist almoli jitoluv tâi škovlâsáátu, tun jieđ táválávt määvsi madhijnâd maiden.

Škovlâmátkitorjâ uápei, kiäst ij lah vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân

Tun puávtáh uázžud torjuu tuu škovlâmaadhij várás, jis tun čodâlditáh ovdâmerkkân

- luvâttâhuápuid
- áámmátlíi vuáđutotkos
- välmejeijee škovlim, ovdâmerkkân TUVA-škovlim.

Tun puávtáh uázžud torjuu, jis tuu škovlâmátkei oovtâ kuávlun lii ucemustáá 10 kilomeetterid.

Jis tust láá ucemustáá 15 mätkepeivid kalendermánuppajeest, te tun puávtáh uázžud olesmiärálii škovlâmátkitorjuu. Jis tust láá 10–14 mätkepeivid kalendermánuppajeest, puávtáh uázžud škovlâmátkitorjuu, mutâ torjuu meeri lii peeli olesmiärálii torjust.

Vâi tun puávtáh uážžud olesmiärálii torjuu,
iähtun lii mätkipeevij mere lasseen tot,
ete tuu määđhij mäksih paijeel 54 eurod mánuppaajeest.
Talle tun máávsáh táválávt maadhijn jieš
43 eurod mánuppaajeest.

Vâi tun puávtáh uážžud pele olesmiärálii torjust,
iähtun lii mätkipeevij mere lasseen tot,
ete tuu määđhij mäksih paijeel 27 eurod mánuppaajeest.
Talle tun máávsáh táválávt maadhijn jieš
21,50 eurod mánuppaajeest.

Jis tun kiävtáh Waltti-jotoluv, škovlâsáátu
tâi jieš uárnejum jotteemvyevi,
te tun puávtáh uážžud škovlâmätkitorjuu,
veikâ tuu määđhij mäksih ucceeb.

Waltti-jotoluv lii maangâ päikkikoddeest.
Keejâ päikkikuudijd já luuvâ lase (suomâkielân):

walti.fi

Škovlâsáattu uáivild tom,
ete oppâlájádâs tâi kieldâ uárnee tunjin škovlâsáattu
tâi uástá tunjin mätkiliipuid škovlâmääđhi várás.

Jis tust ij lah almolâš jotolâh tâi škovlâsáattu kevttimnáál,
puávtáh jotteeđ škoovlân jieijâd valjim vuovvijn,
ovdâmerkkân jieijâd autoin tâi vaanhim sáttoin.

Škovlâmätkitorjuu uuccâm

Teevdi ucâmuš škovlâmätkitorjust
já tooimât tom jieijâd oppâlájádâsân.
Kela máksá torjuu tuu jotteemvyevi miel
njuolgist liipu vyebdei, oppâlájádâsân tâi tunjin.

Jis tun kiävtáh buusi,
te tun uážuh tuu oppâlájádâsâst uástimtuodâštus.

Tun koolgah uuccâđ škovlâmätkitorjuu jyehi luuhâmive sierâ.

Purrâmuštoorjâ

Ollâškovlâuáppee puáhtá uážžud
vuáládâs purrâmušâin raavâdviäsuin,
moh láá miel di purrâmuštorjust.

Tun máávsáh purrâmušâst ucceeb,
ko čááitáh uáppeekoortâ tâi Kela purrâmuštoorjâkoortâ.

Raavâdviäsuh, moh láá miel di purrâmuštorjust (suomâkielân):

www.kela.fi/opiskelijaravintolat

Ollâškovlâuâppee tiervâsvuođâtipšomâksu

Áámmátollâškoovlâi já ollâopâttuvâi uâppee
kalgeh mäksid Kelan tiervâsvuođâtipšomâávsu,
jis sij čodâlditeh totkos.
Mâksu lii suulân 36 eurod luuhâmpajeest.

Tiervâsvuođâtipšomâvssoin ruttâduvoo
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö adai YTHS toimâm.
Áámmátollâškoovlâi já ollâopâttuvâi uâppee
uázžuh tibi YTHS:st tiervâsvuođâtipšo.

Kela ij vuolgât máávsust reekki.
Tun koolgah jieš mušted mäksid tom.

Mâksu máksoo 2 keerdi ivveest.
Määvsi kidđâluuhâmpaje máávsu majemustáá 31.1.
já čohčâluuhâmpaje máávsu majemustáá 30.9.
Tun puávtáh mäksid máávsu viermist:
www.kela.fi/viermist

Rävisolmoošškovlimtoorjâ

Jis tun lah lamaš pargoelimist ucemustáá 8 ihheed,
te tun puávtáh uázžud rävisolmoošškovlimtorjuu.
Tom ij miedeet Kela, peic Työllisyysrahasto.

Uázuh lase tiädoit čujottâsâst (suomâkielân)
www.tyollisyysrahasto.fi

Jis tun uázuh rävisolmoošškovlimtorjuu
ucemustáá 8 oho ääigi,
te Kela puáhtâ miedettiđ tunjin uâppuloovná staatâtáhádâs.
Táhádâs lii 650 eurod mânuppaajeest.

Viärjukenigâs torjuuh

Viärjukenigâsvuodâ čodâldittem uáivild suátiviehân tâi siiviilpalvâlusân moonnâm.

Suátivievâst tâi siiviilpalvâlusâst orroo uázžu suu palvâlemsaajeest uccâ peiviruudâ.

Toos lasseen Kela puáhtá máksid suáldáttorjuu. Tom puáhtá máksid suátivievâst tâi siiviilpalvâlusâst orroi tâi suu omâháid. Omâhâš uáivild viärjukenigâs pelikyeimi tâi ávuskyeimi, kiäin viärjukenigâsâst lii ohtsâš pärni. Toos lasseen omâhááh láá viärjukenigâs jieijâs päärnih já pelikyeimi päärnih.

Kela puáhtá máksid suáldáttorjuu meid ulmui, kii puátá olgoenâimijn Suomân palvâlusân.

Suáldáttorjui kuleh

- vuáđutorjâ
- aassâmtoorjâ
- elettemtoorjâ
- sierânâstoorjâ.

Lasseen Kela puáhtá máksid uáppuloovná riäntuid.

Suáldáttorjuu puáhtá uázžud

- viärjukenigâs
- pelikyeimi
- ávuskyeimi, jis kuoimijn lii ohtsâš pärni
- viärjukenigâs jieijâs pärni tâi pelikyeimi pärni.

Puáđui vaikuttâs suáldáttorjui

Suáldáttorjui miärán vaigutteh puáđuh, maid viärjukenigâs já suu omâhááh finnejeh palvâlusääigi. Puáđuh váldojeh huámmášumán nettomeerrin adai viäruu kepidem maŋa. Torjuu meeri kiäppán nettopuáđuud västideijee summáin.

Viärjukenigâs pälkki- já irättâspuáđuin lii kuittâg 300 euro syejiuási. Syejiuási uáivild sume, mon palvâlusâst orroo puáhtá tiänáđ mánuppaajeest tienuuvt, ete tot ij vaaigut suáldáttorjuu miärán.

Vuáđutorjâ

Kela puáhtá máksid viärjukenigâs omâhâžân vuáđutorjuu. Vuáđutorjâ luávdá kyeimi já paarnij jyehipiäiválijd koloid, moodi eres puáđuh iä pijssáá. Toh láá ovdâmerkkân purrâmušân, pihtâsáid já tiervâsvuodâtiipšon lohtâseijee koloh.

Vuáđutorjuu oles meeri lii 679 eurod mánuppaajeest. Torjuu miärán vaigutteh perruu puáđuh já paarnij meeri.

Aassâmtoorjâ

Kela puáhtá máksid viärjukenigâs já suu omâhááh kuáhtulijd aassâmkoloid.

Kela puáhtá miedettid aassâmtoorjuu viärjukenigâsân olssis tuše, jis sun lii aassâm jiečânávt 3 mánuppaje ovdil palvâlus.

Aassâmkoloid rekinistojeh láigu, čáčimáávsuh, šledgâmáávsuh, táluservimáksu, aassâmloovná riäntuh já peerâtáálu tipšomkoloh.

Elettemtoorjâ

Jis viärjukenigâs ij paste mäksid páárnán elettemiše, te Kela puáhtá mäksid elettemtorjuu suátivievâ tai siiviilpalvâlus ääigi.

Sierânâstoorjâ já uáppuloovná riäntuh

Kela puáhtá mäksid viärjukenigâs omâhâžân ovdâmerkân tiervâsvuodâtiipšon tai pärnitiipšon lohtâseijee koloid. Taat nabdoo sierânâstoorjân. Kela puáhtá meid mäksid viärjukenigâs já suu omâháá uáppuloovná riäntuid.

Eres torjuuh

Jis viärjukenigâs lii ejjiriijâst, te sun puáhtá uázžud ejjiruudâ.

Jis tun jiehe pyevti uázžud suáldáttorjuu, tust puáhtá lede vuoigâdvuotâ uázžud almos aassâmtorjuu. Täärhist ääši Kelast.

Uuccâm já mäksim

Uusâ uápputorjuu, almos aassâmtorjuu já suáldáttorjuu viermist:

www.kela.fi/viermist

Täärhist ucâmušâst, moh lahtoseh tast kalgeh lede. Meiddei lahtosijd puáhtá toimâttid viermist.

Tun puávtáh uuccâd iäláttuv tai torjuu meid luámáttuvvâin, mon uázžu Kela viermisiijdoin:

www.kela.fi/luamattuvah

Kela postâčujottâs lii

Kela

PL 10

00056 KELA

Tooimât škovlâmátkitoorjâucâmuš oppâlájádâsân, ij Kelan.

Puávtáh tipšod masa puoh Kela-ašijdâd meiddei puhelin peht.

Ko Kela lii kiedâvuššâm tuu ucâmuš, te tun uázuh pááikán miärádâs. Miärádâsâst muštâluvvojeh torjuu meeri, vuáđustâsah já máksupeivi. Tun uázuh miärádâs meiddei talle, jis tunjin ij lah miedettum toorjâ.

Kela máksá torjuu tuu paŋkkitilin. Uápputorjuu, almos aassâmtorjuu já suáldáttorjuu máksupeivi lii mánuppaje 1. paŋkkipeivi.

Almoot, jis tuu tile muttoo

Jis tuu eellim muttoo, te tot puáhtá vaiguttiđ Kela torjuid. Muttum puáhtá kuoskâđ ovdâmerkkân asâmân, puáđoid, porgâmân tâi perrui.

Mušte almottiđ nubástusâin Kelan.

Tun puávtáh toohâđ tom viermist, puhelimist tâi toimâttuvâst.

Tuu ovdâsvástádâs lii visásmittiđ jieijâđ peeleeest, ete Kelast láá olmâ tiäduh.

Talle toorjâ máksoo tunjin olmâ stuárusâžžân.

Jis miäradâsâst lii feilâ

Jis Kela miäradâsâst lii tuu mielâst feilâ, tun puávtáh uuccâđ miäradâsân nubástus.

Tun uážuh miäradâsreeivâ mielđ ravvuid tast, ete maht nubástus occoo.

Jis tust láá koččâmušah, te väälđi ohtâvuodâ vistig Kelan.

Viermist tun puávtáh

- uuccâđ torjuid
- vuolgâttiđ lahtosijd
- tärhistiđ jieijâđ ucâmuš tile
- vuolgâttiđ viestâid
- almottiđ nubástusâin
- lopâttiđ torjuu.

Návt Kela palvâl

Viermist

Luvvâ Kela torjuin anarâškielân:

www.kela.fi/anaraskielan

Koijâđ ravvuu:

www.kela.fi/kysy-kelasta

Rekinist torjuu mere:

www.kela.fi/laskurit

Ášástâl viermist:

www.kela.fi/viermist

Čáládât viermipalvâlusân

OmaKelan já ääigiväärridmân kalga čáládâttâđ.

Tun tarbâšah paŋkkitubdâlduvâid tâi moobiilnanodâs.

Iše ášástâlmân

Jis viermist ášástállâm lii vaigâđ, te tun puávtáh uážžud toos iše:

www.kela.fi/viermist

Tun puávtáh meid adeliđ nube ulmui vuoigâdovuodâ hoittáđ aašijd tuu peeleeest.

Tarbâšah-uv tuulhâ?

Jis tun tarbâšah tulkkum, te väälđi ohtâvuodâ Kelan:

saame@kela.fi

Sämikielâliih palvâlusah:

www.kela.fi/anaraskielan

Puhelimist

Ávus vu–vá tijme 9–16.

Aassâm.....020 692 210

Almugijkoskâsâš ääših (vu–vá tijme 10–15).....020 634 0200

Áigápuátutoorjâ.....020 692 207

läláttuvah.....020 692 202

Maassâdpeerrâm.....020 634 4940

Oppâm já viärrukenigâsvuotâ.....020 692 209

Pargottesvuotâ.....020 692 210

Puáccâm já koortah.....020 692 204

Vaanhimvuotâ.....020 692 206

Vajoidittem já vádulâštorjuuh.....020 692 205

Suáittu já vyerdim máávsuh miärášuveh tuu operaattor hoodij mielđ.

Väärrid puhelinääigi

Väärrid puhelinääigi suáittimâin tâi viermist:

www.kela.fi/varaa-aika

Toimâttuvâst

Täärhist ohtâvuotâtiäduid já ávusorroomaaigijd:

www.kela.fi/toimattuvast

Kela anarâškielân

Anarâškielâliih viermisiiđoh:

www.kela.fi/anaraskielan

Anarâškielâliih tiedettemčáálluseh:

Almos aassâmtoorjâ

Áigápuátutoorjâ

läláttuvah já eres torjuuh iäláttâhuázžoi

■ **Uáppee já viärjukenigâslii torjuuh**

Pargottesvuotâ

Puoccâm já vajoiditem

Pärniperruuh

Varrim Suomân tâi Suomâst olgoenâmáid

Anarâškielâlijđ tiedettemčáállusijđ
puáhtá printtiđ viermist:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet